

BULHARSKÉ DÍVKY

Bulharsko

ÚVOD

1. Popis problému

2. Statistiky

2.1 Sčítání lidu, domů a bytů

2.2 Statistiky Ředitelství Služby cizinecké a pohraniční policie Policejního prezidia České republiky

2.3 Statistiky OAMP

2.4 Informace MPSV

2.5 Informace z Modré školy

3. Struktura a fungování zločineckých organizací

4. Etnický princip a hranice komunit

5. Dvě základní formy činnosti

5.1 Prostituce

5.2 Kapesní krádeže

6. Problém prokazování kapesních krádeží

7. Problém určení věku

8. Problém „strýčků“, „tetiček“ a údajných „maminek“

OBEČNÉ ZÁVĚRY

ÚKOLY VYPLÝVAJÍCÍ Z ANALÝZY A NÁVRHY OPATŘENÍ

Přílohy:

1. Za první půlrok bylo v Praze oznámeno na 3000 kapesních krádeží

Zdroj: ČTK

Datum: 16.7. 1998

2. Hlavní město přitahuje kapsáře z různých koutů Evropy

Zdroj: Lidové noviny

Datum: 17.7. 1998

3. Členové bulharského kuplířského gangu si odsedí 61 let

Zdroj: ČTK

Datum: 18.11. 1998

4. Bulharka na hranicích podváděla

Zdroj: Mladá fronta DNES

Datum: 30.11. 1998

5. Pražští kapsáři mají raději ulice než metro či tramvaje, tvrdí policie

Zdroj: Právo

Datum: 28.7. 1999

6. Kampaň proti obchodu se ženami se rozbíhá také v Bulharsku

Zdroj: ČTK / Balkán

Datum: 17.4. 2000

7. Malou »straku« museli pustit

Zdroj: Blesk

Datum: 8.7. 2000

8. Věk kapsářky už určili znalci

Zdroj: Právo

Datum: 11.8. 2000

9. Dvě mladé zlodějky prozradil rentgen

Zdroj: Mladá fronta DNES

Datum: 12.8. 2000

10. Žena jako zboží

Zdroj: Týden

Datum: 14.8. 2000

11. Informace pražské policejní správy

Zdroj: ČTK / Čechy

Datum: 26. 10. 2000

12. Na »třináctku« byla moc vyspělá!

Zdroj: Blesk

Datum: 27.10 2000

13. Bulhaři oslavovali zrušení víz pro vstup do zemí EU

Zdroj: ČTK / Balkán

Datum: 10.4. 2001

14. Bulharský gang řízený z vězení

Zdroj: TV Nova

Datum: 19.11. 2002

15. Malé bulharské kapsářky »pasou« příbuzní

Zdroj: Blesk

Datum: 7.4. 2003

16. Na kolonádách operuje nová skupina kapsářů

Zdroj: Mladá fronta DNES

Datum: 10.4. 2003

17. Malé Bulharce zakážou Prahu

Zdroj: Blesk

Datum: 14.4. 2003

18. Bulharský sex u Václavského náměstí

Zdroj: Mladá fronta DNES

Datum: 20.6. 2003

19. Davy lidí lákají o prázdninách kapsáře

Zdroj: Mladá fronta DNES

Datum: 16.7. 2003

20. Policie zaznamenala dramatické zvýšení počtu dětských kapsářů

Zdroj: ČTK / Čechy

Datum: 21.8. 2003

21. Po krádeži neutekla

Zdroj: Mladá fronta DNES

Datum: 10.9. 2003

22. Příběh krále kuplířů Cvetomira Belčeva

Zdroj: Mladá fronta DNES

Datum: 4.12. 2003

23. V České republice přibývá zločinců z ciziny

Zdroj: ČTK / Čechy

Datum: 1.7. 2004

24. Nelegální prostituce v Praze

Zdroj: TV Nova

Datum: 30.7.2004

25. Prostitutky z Balkánu jezdí do Prahy na dovolenou

Zdroj: Právo

Datum: 31.7.2004

26. La Strada: Česko se stává cílovou zemí obchodu s lidmi

Zdroj: ČTK / Čechy

Datum: 25.11. 2004

27. V Čechách zřejmě působí gang zneužívající nezletilé bulharské dívky

Zdroj: Televize Prima

Datum: 19.2. 2005

28. Týrání bulharských dívek pokračuje

Zdroj: Televize Prima

Datum: 27.2.2005

29. O vydání zadržených bulharských dětí asi žádají neoprávněné osoby

Zdroj: ČTK / Čechy

Datum: 2.3. 2005

30. Policisté našli při razii dětskou prostitutku

Zdroj: Mladá fronta Dnes

Datum: 5.3.2005

31. Kapsáři

Zdroj: Televize Prima

Datum: 8.6.2005

Bulharsko

Oficiální název státu: Bulharská republika / Republika Bulharsko (Republika Bălgarija)

Rozloha: 110 994 km²

Počet obyvatel: 8 384 715 (1996), 7 973 671 (2001)

Hustota osídlení: 72 obyvatel /km²

Demografické údaje:

Průměrný roční přírůstek obyvatelstva: - 5,1 %

Národnostní složení: Bulhaři (86 %), Turci (10 %), Romové (3,4 %), dále Arméni, Rusové, Řekové, Židé aj. (1992)

Náboženství: pravoslavní křesťané (Bulharská pravoslavná církev, 85 %), muslimové - sunnité (13 %), Židé (0,8 %), římskokatoličtí křesťané (0,5 %), dále řeckokatolická církev, protestantská vyznání, arménská gregoriánská církev aj.

Úřední jazyk a ostatní nejčastěji používané jazyky: úřední bulharština, ostatní turečtina, romština (balkánská), aromunština

Administrativně-správní členění: 28 oblastí (bulharsky: oblast) a území hlavního města; oblasti jsou dále členěny na občiny (obština) - každá občina zahrnuje jedno nebo více měst (grad) a několik nejbližších vesnic (selo). Občina je základní jednotkou samosprávy.

Hlava státu: Georgi Pärvanov (od 1/2002)

Hlavní politické strany: Svaz demokratických sil (Săjuz na demokratičnite sili, SDS), Bulharská socialistická strana (Bălgarrska socialističeska partija, BSP), Hnutí za práva a svobody (Dviženie za prava i svobodi, DPS), Národní hnutí "Simeon II" (Nacionalno dviženie Simeon Vtori, NDSV)

Hlavní město: Sofie (Sofija), 1,19 mil. obyvatel (1997)

Další velká města: Plovdiv (340 tis.), Varna (299 tis.), Burgas (194 tis.), Ruse (166 tis.), Stara Zagora (148 tis.), Pleven (123 tis.), Sliven (106 tis.), Dobrič (101 tis.). Nad 50 tis. obyvatel mělo v r. 1997 ještě dalších 14 měst.

Měna: 1 lev (lv, BGL; mn.č. leva) = 100 stotinki (j.č. stotinka)

Politický systém: republika v čele s prezidentem; výkonná moc: prezident (volen na 5 let), viceprezident, předseda vlády, Rada ministrů (vláda); zákonodárná moc: jednokomorové Lidové shromáždění (Narodno săbranie - 240 poslanců, 4-leté volební období)

Oficiální svátky (dny pracovního volna): 3. březen (Den Osvobození; výročí získání nezávislosti, 1878), 9. září (výročí osvobození od fašizmu, 1944)

Jazyk: **Bulharština**

ÚVOD

Dne 25. 10. 2004 se na půdě Mezinárodní organizace pro migraci (IOM), sešla na svém prvním jednání expertní skupina zapojená do pilotního projektu nevládní organizace Poradna pro uprchlíky „*Nezletilí v detencích (Bálková a Velké Přílepy): zhodnocení stávající situace, právní a psychosociální poradenství a capacity building*“. Od následujícího setkání, dne 26. 11. 2004 se expertní skupina začala scházet v objektu Modrá škola. Činnost skupiny doposud nebyla ukončena a projevuje tendenci se rozšiřovat jak personálně tak probíranými tématy. Standardně se na jednáních expertní skupiny scházejí zástupci: MŠMT, MPSV, MS, MV (OAMP, SUZ, OBP), Policie ČR, ŘSCPP, ÚOOZ, OSPOD (MÚ Černošice, ÚMČ Praha 1, ÚMČ Praha 11, občasné MÚ Dobříš), UNHCR, IOM, OPU, PPU. Jednání se také zúčastnili zástupci ZZC Bálková a Velké Přílepy, dále Institut pedagogického vzdělávání, Centrum pro integraci cizinců a Justiční akademie.

Na jednom z prvních jednání byla nejružnějšími zástupci, především ale PaedDr. Kusým z MŠMT, navrženo jako další téma jednání problematika zneužívaných bulharských dívek.

Výběr ze zpráv velvyslanectví ČR č. 7, ze dne 29. července 2005 v části Informace z oblasti migrace a kriminality za období březen – duben 2005 obsahuje údaje k tématu, který budeme v této analýze probírat.

Dle údajů Ministerstva vnitra Bulharské republiky došlo v Bulharsku v 842 případech k neoprávněným změnám osobních údajů u osob s kriminální historií ze strany soudů: jedná se o kladně vyřízené žádosti o změny jmen (křestních, po otci nebo příjmení) a rodných čísel bulharskými místními soudy. Vyřízení žádostí bylo uskutečněno mnohdy i během jediného dne. Nejvyšší soudní rada BR nyní prověřuje, zda o změnách osobních údajů bulharských občanů soudy zpětně informují obce. V posledních 5 letech bylo vyhlášeno pátrání Interpolem celkem po 139 občanech Bulharska. Z toho 30 občanů je již zpět v Bulharsku a čeká na vynesení soudního rozsudku a 13 bylo zadrženo a čeká na extradici ze zahraničí. Ostatní nebyli ještě dopadeni. 40 občanů Bulharska zmizelo v zahraničí díky změně jmen a rodného čísla nebo nelegálním přechodem bulharské státní hranice.

Dle údajů rakouského Ministerstva vnitra je Bulharsko na prvním místě co do počtu nelegálně odvečených a prodaných dětí do zemí EU. V r. 2004 bylo např. v Rakousku zadrženo za různé přestupky 229 dětí s občanstvím Bulharska pobývajících v zemi. To je 95 % všech zde zadržených dětí. Jejich identifikace je obtížná, protože jim jsou neustále měněna jména. Mnohé z nich se tak pod změněnou identitou opakovaně dostávají do států EU. Jedná se zejména o nezletilé a neploleté děti romské národnosti.

Tato analýza vznikla pro potřeby odboru bezpečnostní politiky MV na základě zápisů z jednání výše zmiňované expertní skupiny, dále na základě informací z otevřených zdrojů a zkušeností zpracovatele.

1. Popis problému

Po roce 89, kdy se otevřely hranice v Evropě, zesílily v této části světa migrační pohyby obyvatelstva. Česká republika svou geografickou polohou odrážela mnohé z těchto pohybů. V uplynulých letech bylo možné zaznamenat v České republice migrační vlny různého rozsahu a nejrozličnějších etnik, jako jsou například Rumuni, Albánci, národy bývalého Sovětského svazu, obyvatelé Bosny a Hercegoviny, Kosova, dále Čečenci, občané Slovenské republiky, ale i obyvatelé zemí západní Evropy a Severní Ameriky, kteří přes ní procházeli a nebo se v ní dlouhodoběji usazovali z nejrozličnějších důvodů. Motivaci pro takové jednání lze vidět především v celém spektru socio-ekonomických důvodů, které nutí tyto migranty hledat řešení své osobní situace v jiném státě, než v tom, jehož občanství jsou držiteli.

Jednou z významných skupin, kteří takto do České republiky přicházeli, přicházejí a zřejmě i do budoucnosti přicházet budou, jsou osoby státní příslušnosti Bulharska, kteří mohou být etnickými Bulhary, ale často jsou to i Romové, Turci, Makedonci a některá další etnika.

V analýze se budeme věnovat části problematiky související s nelegální činností osob státní příslušnosti Bulharska na území České republiky.

Začátkem října 1997, ale i v následujících letech plnily stránky novin informace o probíhající soudním řízení s organizovanou skupinou Bulharů, která pod vedením Cvetomira Belčeva přivážela do České republiky bulharské dívky, kterým slibovala práci servírek a barmanek. Ty však po překročení hranic musely kuplířům odevzdat cestovní doklady a podle pozdějšího policejního vyšetřování se stávali doslovnými sexuálními otrokyněmi. Gang působil na Teplicku a Chomutovsku. Osoby které v gangu působily se projevovali mimořádně agresivně a krutě. Jedna dívka, která se odmítala prostituovat, byla zavražděna. Gang byl Policií ČR rozbitý, bylo zatčeno 25 mužů a 45 žen. Hlava gangu, Cvetomir Belčev, se ještě nějakou dobu skrýval v Polsku, ale posléze bylo jeho místo úkrytu polskou policií odhaleno a byl vydán na trestní stíhání do ČR. Byl odsouzen na deset let, přesto se mu podařilo získat ve věznici mobilní telefon a své „podnikání“ řídit dál.

Popsaný případ je pouze malou částí související s organizovaným zločinem bulharských gangů.

V této analýze se zaměříme na popis organizovaného zločinu souvisejícího s obchodem s lidmi, prostitucí a kapesními krádežemi, kterého obětí jsou především dívky z Bulharska.

***

Bulharsko patří k nejchudším regionům Evropy, pro mnohé Bulhary je práce v zahraničí jedinou možností jak uživit své rodiny. Mnohé mladé dívky a ženy jsou lákány představou práce v zahraničí. Většina odchází dobrovolně s vidinou dobře placené práce modelky, tanečnice, číšnice, prodavačky, pomocnice v domácnosti, nebo za účelem sňatku s cizincem. Navzdory informační kampani proti obchodu se ženami, který roku 2000 v Bulharsku provedla Mezinárodní organizace pro migraci (IOM), tisíce žen z Bulharska skončily jako sexuální otrokyně v zahraničí. Pro úplnost je ovšem potřeba zmínit, že některé dívky a ženy vědí, že se v zahraničí budou živit jako prostitutky.

Počátečním artiklem bulharské mafie byly především dívky z Bulharska. Praha byla již v první polovině devadesátých let v tomto směru „obsazena“ a kuplíři museli hledat pro své působení jiná vhodná místa. Silně se projevovali zejména na severu České republiky a to především na neslavně známé silnici E55. Stoupající síla bulharské mafie postupně vytlačovala (ruskou, albánskou, jihoslovanskou) konkurenci a postupně začali přivážet ženy i z jiných oblastí než Bulharsko a to především ženy z Ruska, Ukrajiny, Běloruska, Moldávie, ale i dívky z Vietnamu, Číny a nebo Dominikánské republiky. Ke konci 90. let se bulharským organizovaným skupinám v této oblasti podařilo značně ovládnout trh a například v centru Prahy je v současnosti možné spatřit především prostitutky z Bulharska. Bulharským klanům se podařilo výrazně se prosadit proti konkurenci z Ruska a Ukrajiny zejména po roce 2000.

Problémem bylo, že do doby, než Vláda ČR přijala a schválila Národní strategii boje proti obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování v České republice (usnesení ze dne 3. září 2003 č. 849), nebylo možné ze strany státu obětem nabídnout účinnou pomoc.. Pomoc zprostředkovávaly pouze nevládní organizace zejména La Strada, Česká katolická charita a Rozkoš bez rizika. Často se takto zneužívané ženy uchylovaly do azylových zařízení Ministerstva vnitra, nebo si žádosti o azyl alespoň legalizovaly pobyt, což už od 10. dubna 2001 po zrušení vízové povinnosti pro občany Bulharska v ČR není potřeba. Zrušení vízové povinnosti samozřejmě napomáhá - kvůli volnému pohybu osob - obchodu s lidmi, nicméně z téhož důvodu odpadají rizika převaděčství (a také se v menší míře padělají osobní doklady).

Státní občané Bulharska mohou být na území České republiky po dobu tří měsíců, poté mají povinnost vycestovat a nebo jiným zákonným způsobem legalizovat svůj pobyt. Žádost o azyl se v současnosti pro tento účel využívá stále méně, jak je patrné i ze statistiky. Jedním z důvodů je realizace dublinského nařízení, které nutí každého žadatele o azyl postoupit sejmutí otisků prstů. Tyto otisky systém EURODAC eviduje po dobu deseti let a tím tento systém znemožňuje případným žadatelům o azyl v dalších zemích Evropské unie zneužívat výhody spojené s azylovou procedurou. Osoba se tak rovněž stává evidovanou, což samozřejmě není v zájmu organizovaných skupin.

2. Statistiky

2.1 Sčítání lidu, domů a bytů:

Tab. č. 1: K bulharské národnosti se přihlásilo

v roce	počet obyvatel ČR
1991	3487
2001	2711

2.2 Statistiky Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Policejního prezidia České republiky:

Tab. č. 2: Počet cizinců s povoleným trvalým pobytem a pobytem na základě víza nad 90 dnů k 31. 3. 2004 (podle státní příslušnosti)

Stát	Trvalý pobyt	Vízum/90	Celkový součet
BULHARSKO	2121	2046	4167

Tab. č. 3: Počet cizinců s povoleným trvalým pobytem a pobytem na základě víza nad 90 dnů k 31. 3. 2004 (podle státní příslušnosti a pohlaví)

Stát	Trvalý pobyt			Vízum/90			Celkový součet
	Muž	Žena	Celkem	Muž	Žena	Celkem	
BULHARSKO	1371	750	2121	1359	687	2046	4167

2.3 Statistiky OAMP

Tab. č.4: Počet žadatelů o azyl podle roků zahájení řízení
červenec 1990 - červen 2005

Státní příslušnost	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Celkem
Bulharsko	168	586	82	1125	512	330	837	724	138	141	156	290	123	70	58	25	5365

Tab. č.5: Azyl udělen - počet rozhodnutí obou instancí v jednotlivých letech
1990 - červen 2005

Státní příslušnost	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Celkem
Bulharsko	-	39	15	3	3	-	1	1	-	7	4	-	-	-	-	1	74

Tab. č.6: Místo pobytu žadatelů o azyl
červen 2005

Státní příslušnost	PoS Bruntál	PoS Kašava	PoS Seč	PoS Stráž p_R_	PoS Zbýšov	privát	PřS Vyšní Lhoty	věznice	Celkem
Bulharsko	5	1	2	1	15	4	3	1	32

2.4 Informace MPSV:

Ministerstvo práce a sociálních věcí v rámci své resortní statistiky bohužel dosud nedisponuje údaji o specifické kategorii nezletilých cizinců bez doprovodu.

Od 1. 4. 2005 však MPSV začalo vést celostátní evidenci nezletilých cizinců bez doprovodu, se zaměřením na případy, kdy orgány sociálně-právní ochrany dětí řešily situaci dítěte podáním návrhu na předběžné opatření. Primárním cílem této evidence je možnost ověření existence předcházejícího řešení případu dítěte jiným orgánem sociálně-právní ochrany dětí, popř. soudem a zabránění tak opakovanému předávání dítěte do péče osoby, která nemá v úmyslu se s ním navrátit zpět do Bulharska a řádně o něj pečovat.

Evidence MPSV tak zatím obsahuje převážně údaje o dětech řešených v průběhu roku 2005, avšak ze strany vybraných orgánů sociálně-právní ochrany dětí (zejm. MÚ Černošice a ÚMČ Praha 1) byly již poskytnuty rovněž údaje od roku 2000. Především ÚMČ Praha 1 (centra hlavního města Prahy) se případy nezletilých bulharských dívek dotýkají největší měrou.

- Podle dosud dostupných údajů lze s výhradou neúplnosti tedy říci, že od roku 2000 se jednalo o 90 bulharských dětí, z toho 89 dívek a 1 chlapce. Orgánem sociálně-právní ochrany, který jejich situaci řešil, byl v 88 případech Úřad Městské části Praha 1, ve 2 případech Magistrát města Mostu.
- Opakované zadržení/zjištění dítěte bez doprovodu nastalo dvakrát u téhož dítěte ve 14 případech, třikrát u téhož dítěte v 7 případech a dokonce čtyřikrát u téhož dítěte ve 2 případech. K opakovanému podání návrhu a následnému nařízení předběžného opatření došlo u téhož dítěte dvakrát v 8 případech a v 1 případě dokonce 3krát.
- MPSV v letošním roce připravilo podklady pro úpravu resortního statického sledování počtu nezletilých cizinců bez doprovodu řešených jednotlivými orgány sociálně-právní ochrany dětí. První statistické údaje však budou moci být zjištěny teprve za rok 2007.

2.5 Informace z Modré školy:

- Ve své péči měly z dětí státní příslušnost Bulharsko pouze dívky.
- Od 15. 6. 2004 bylo u nich umístěno 17 dívek, 4 z nich opakovaně.
- Jedna byla do Modré školy umístěna opakovaně čtyřikrát, vždy po zachycení policií při nelegální činnosti na území ČR (krádeže, prostituce).
- V posledním měsíci pečovali o sedm dívek.
- Pět z nich v uplynulých dnech uteklo. Dívky jim po odchodu telefonovaly z auta, údajně měly jít domů, pak jim volaly ještě jednou z hranic, že se vše zkomplikovalo a pak se již neozvaly.

3. Struktura a fungování zločineckých organizací

Bulharské organizované skupiny jsou postaveny na etnickém základě. Někdy jsou to tzv. rodinné klany. V současnosti se věnují zejména prostituci, ale i kapesním krádežím, distribuci drog, převaděčství a některým dalším druhům trestné činnosti.

Bulharský organizovaný zločin zneužívá tíživé situace mnohých obyvatel Bulharska. Oběťmi se často stávají dívky z chudých vesnic z nízkým vzděláním a velice malou možností najít v Bulharsku práci. Dívky bývají romské a nebo turecké národnosti. Informace o možnosti pracovat se šíří zejména neoficiálně po rovině sociálních sítí. Často se stává, že je dívka svou rodinou za úplatu přenechána organizované skupině. Dívky ze zahraničí často finančně podporují svojí rodinu, někdy je to součástí dohody zástupců rodiny se zástupci skupiny, která už sama ze zisků, které pro ně dívka znamená, odvádí jistou finanční částku pro potřeby rodiny. V tomto směru jsou významné aktivity různých nebankovních firem, které umožňují převody peněz. Největší a nejznámější firmou působící na našem trhu v této oblasti je firma Western - Union.

Podle bulharských spolupracovníků Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) lze obchod s bulharskými dívkami a ženami rozdělit podle směru na tři základní cesty:

- severní cesta – směřuje přes Českou republiku a Polsko do Německa, Itálie, Belgie a Holandska,
- východní cesta – vede přes Turecko do Spojených arabských emirátů a Saudské Arábie,
- místní obchod – zahrnuje Řecko, Makedonii a Albánii.

Organizované skupiny využívají ke své činnosti nejmodernější technické prostředky, samostatnou kapitolu tvoří využívání mobilních telefonů. Již byla zmínka o spíše kuriózním případě, kdy C. Belčev řídil přes mobil svůj gang i za zdmi věznic. Policisté, a to i z „elitních“ útvarů, si často stěžují, že co týče technického vybavení táhnou za kratší provaz.

Podle některých odborníků je rozdělení pole působnosti mezi jednotlivými skupinami následující:

- marocké, tuniské (některé další „arabské“) skupiny – distribuce drog,
- bulharské skupiny – prostituce, krádeže aut, krádeže,
- rumunské skupiny – krádeže,
- jihoslovanské, kosovské, albánské skupiny – krádeže aut, prostituce, drogy, vydírání, vybírání výpalného, převaděčství,
- italské skupiny – praní špinavých peněz,
- ruské, ukrajinské, čečenské skupiny – praní špinavých peněz, vydírání, převaděčství, vybírání výpalného,
- čínské, vietnamské skupiny – vydírání, drogy, nelegální obchod s alkoholem, cigaretami, značkovými oděvy,
- gruzínské, arménské skupiny – drogy, vydírání, vybírání výpalného, převaděčství.

4. Etnický princip a hranice komunit

V současnosti došlo k vytvoření etnických skupin organizovaného zločinu, přičemž se ukazuje, že bulharské skupiny ovládly prostor s „pouliční“ prostitucí. Hranice mezi komunitami jsou ostré, panuje mezi nimi konkurence, dochází k poměrně častým násilným střetům při vymezování si vlastního území a působnosti. Multietnické skupiny bývají výjimečné. Jednotlivé skupiny si vzájemně rozdělily prostor. Po napětích v devadesátých letech dochází k uklidnění i větší kooperaci mezi skupinami.

5. Dvě základní formy činnosti

Dvěma základními formami činnosti, prováděnými bulharskými etnickými gangy na území České republiky, k nimž jsou zneužívány bulharské dívky, jsou prostituce a kapesní krádeže.

5.1 Prostituce

Bulharské prostitutky v ČR nepůsobí samostatně; jejich prostituce je organizována gangy. Podle některých odborníků v Praze působí tři organizované skupiny, které proti sobě bojují. Každá má pod svým vlivem jinou část Prahy. Jedná se o hierarchické organizace. Na vrcholu pyramidy je šéf organizované skupiny, pod ním je „pasák“, následuje přítelkyně „pasáka“ nebo spřízněná duše „pasáka“, která má na starosti 2 - 3 prostitutky. Dívky jsou do Čech dováženy z několika chudých bulharských oblastí jako jsou Sliven (prostitutky pracující v Perlové ulici), Nová a Stará Zagora (Václavské náměstí) a Kazanlak (Staroměstské náměstí). „Pasák“ jim vyřizuje veškeré doklady. Během půl roku se tu mohou zdržovat pouze 3 měsíce. Pak by měly na 3 měsíce vycestovat. Dále využívají možnosti azylu. Požádají o azyl a než se dojde k rozhodnutí v azylové proceduře, mají možnost zde dále pracovat.

Podle odborníků u bulharských prostitutek došlo za několik posledních let k proměně. V letech 1998 - 2001 byly klientky průměrně vzdělanější, domluvily se česky a chodily pravidelně na kompletní gynekologicko-venerologické vyšetření do poradny v Praze 1. Od této doby se snížil věk a vzdělání klientek. Odhaduje se, že 80 procent z nich jsou dnes negramotné. V současnosti mají také nižší znalost českého nebo ruského jazyka. Některé z nich ani nemluví bulharsky, ale romsky nebo turecky.

V souvislosti s popsánými proměnami u bulharských prostitutek je důležité zmínit, že tyto prostitutky mají oproti minulosti zakázáno kontaktovat se s lidmi mimo organizaci. Zlom nastal kolem roku 2002 a je pravděpodobně způsoben změnou hierarchie organizovaného gangu (dříve zkušená prostitutka pravidelně doprovázela na kompletní gynekologicko-venerologické vyšetření ostatní dívky) a zvýšením nedůvěry k institucím a veřejnosti. Tato nedůvěra byla nejspíše způsobena četnými razími a kontrolami Policie ČR. Za kuplířství bylo totiž pravomocně odsouzeno několik „pasáků“ a prostitutek.

V současné době pracuje v Praze podle odhadů nevládních organizací asi 50 – 80 bulharských dívek. Pocházejí z chudých rodin. Často jsou vlastní rodinou tomuto organizovanému gangu prodány. Rodinám jsou pak pravidelně posílány peníze. Nejedná se o vysoké částky, ale pro rodiny doma v Bulharsku je to důležitý zdroj obživy. Dívky jsou většinou z romské nebo turecké menšiny. V Praze pracují bulharské dívky na rozdíl od dívek z bývalého Sovětského svazu většinou „na ulici“ (Perlová ulice, Václavské náměstí, Staroměstské náměstí). V příhraničí převažuje práce v nočních klubech.

V centru Prahy prostitutky vodí své zákazníky jednak do pronajatých bytů v blízkém okolí (kuplířské byty ve Vodičkově ulici), ale i do chemických záchodků, do prostoru Havelského tržiště. Byl zaznamenán případ kdy Nonstop herna na Uhelném trhu pronajímala prostitutkám pokoje.

Mnohé dívky ví předem, že se budou věnovat prostituci. Podmínky si však představují úplně jinak. Jsou bity, nuceny k prostituci a zavražďovány. Nemohou nikam chodit samy. Jsou hlídány prostitutkami na vyšší pozici a pasáky. Všechny vydělané peníze musejí odevzdávat. Mají problém s prosazením se vůči organizaci i vzhledem k tomu, že jsou nevzdělané. I přes existující násilí a nucení k prostituce se však zdá, že se brutalita gangů v bulharských nočních klubech snižuje. Vyplývá to z toho, že na sebe tyto skupiny nechtějí příliš upozorňovat. Přesto je brutalita některých gangů (hlavně pouličních) vysoká. Je možné upozornit například na dříve oblíbenou praxi pálení žehličkou bossem Belčevem, který působil na Chomutovsku a v Dubí.

Ženy a dívky, které odmítají prostituovat, jsou k tomuto násilím nuceny. Systém je nastaven tak, aby sérii znásilňování, fyzických ataků, ponižování, psychickým a fyzickým týráním, případně i drogami osobu zlomil a donutil ji již více-méně dobrovolně vykonávat prostituci.

Prostitutky přijíždějí na jedno místo přibližně na třicet dnů pak působiště mění. Lze pozorovat sezónní růst. Tzv. nepotřebné prostitutky se vrací zpět domů nebo jdou za prací do jiných zemí. Organizované bulharské skupiny totiž mají kontakty v Německu, Španělsku, Polsku a v dalších zemích. „Nepotřebnou“ se prostitutka stává z důvodu, že málo vydělává, je okoukaná, nemá možnost získat pracovní vízum a/nebo prodloužit si v ČR svůj pobyt. Aby prostitutka nemohla mluvit a svědčit proti svému pasákovi, používá pasák „metodu oplodnění“, tzv. „udělá prostitutce dítě“. Jeden pasák má např. i 13 dětí. Jednou z cest, jak dívky opouštějí prostituci, je, že se seznámí se zákazníkem („princem na bílém koni“) ze zahraničí a odjíždějí s ním.

Není dost možné přesně odhadnout, kolik z těchto bulharských dívek je v ČR nedobrovolně. Je jisté, že se bojí požádat o pomoc. Jsou psychicky i fyzicky týrány a nevěří nikomu. Navázat osobnější vztah a důvěru je i pro pomáhající organizace v oblasti obchodování se ženami velmi složité. Policie má proto stíženou možnost využívat jejich případné svědectví. Oběti mají často velké obavy zejména z návratu do země původu, přičemž se bojí prozrazení toho, jakou činnost byli nuceny v zahraničí vykonávat.

Podle některých vyjádření lze zaznamenat i tzv. dětskou prostituci, která má mít však stále větší sklon stahovat se do „privátů“.

5.2 Kapesní krádeže

Zhruba tři tisíce kapesných krádeží zaznamenali v prvním pololetí 1998 policisté v Praze. K tomu je však potřeba připočítat i další desítky možná stovky krádeží, protože mnozí postižení krádež nenahlásí, protože nevěří v úspěšnost Policie ČR v odhalování této trestné činnosti. Statistiky jim v tom dávají za pravdu. Dlouhodobě je objasněnost kapesních krádeží na velice nízké úrovni, která nepřesahuje pět procent.

Většinu z těchto krádeží mají na svědomí dokonale organizované skupiny, ve značné míře tvořené cizinci. V první polovině devadesátých let to byli především kapsářské gangy s Rumunska, ke konci devadesátých let až do dneška jsou to především skupiny z Bulharska. Ti ke své trestné činnosti často využívají nezletilé dívky a nebo dívky, které se za nezletilé vydávají, případně se i prokazují padělanými dokumenty. Důvodem je vyhnout se trestní odpovědnosti. Kapsářské gangy z Bulharska působí především na území hlavního města Prahy, ale i v jiných lokalitách České republiky, jako například Karlovy Vary, Mariánské lázně, Hradec Králové, Jihlava a další. Gangy kapsářů procestávají části měst se zvýšeným množstvím osob, jako jsou například turisticky zajímavá místa, nákupní střediska, prostředky hromadné přepravy osob. Využívají chvilkové nepozornosti, zejména u cizinců. Dále pak se jedná o krádeže prostitutek u indisponovaného klienta.

Již v roce 1999 řekl zástupce ředitele Policie v Praze 1 Zdeněk Skoumal, že ve spolupráci s bulharskou ambasádou a kolegy se Sofie došlo k úspěšnému vyřešení případu organizované skupiny, která ke krádežím využívala nezletilé děti. Tato naděje (podobná optimistická zpráva ostatně zazněla i roku 1997) byla bohužel marná a poslední (nahlášený) případ krádeží nezletilými Bulharkami měli zaznamenat na území Prahy 1 před dvěma měsíci.

Popis vzniku a činnosti podobných organizovaných skupin velice věrně a zároveň umělecky působivě popisuje film Dům k pověšení srbského režiséra Emira Kusturici, který vysílala i Česká televize.

V tomto prostředí existují určití „učitelé řemesla“, kteří zasvěcují děti již v útlém věku do kapesních krádeží. Toto není nový postup, ale znala ho už Anglie minulého století a popsal ho jeden z nejznámějších anglických spisovatelů, Charles Dickens, ve své knize Oliver Twist.

Dívky mají při zadržení policií naučené postupy, vědí jak zneužívat své „dětství“, jsou schopné se silně rozplakat, udělá se jim špatně, ničemu nerozumí, nemají u sebe osobní doklady a celkově natolik zmatou policisty, že když se na oddělení dostaví „strýček“, který tvrdí, že se mu dítě při turistickém zájezdu ve městě ztratilo, velice rádi se bez dalšího zbytečného protahování dítěte zbaví.

Gangy jsou velice dobře organizovány, každý v něm má svou roli: dítě krade, jiní mu kryjí záda, další vytváří umělou tlačenicí například při nastupování do městské hromadné dopravy, ukradená peněženka či mobil jde z ruky do ruky a při dopadení zloděje již není možné prokázat krádež. Organizovaná skupina má své tipaře, domlouvají si postup přes mobilní telefony a každá skupina si chrání svůj rajon před konkurenčními skupinami. Policisté zadrží zloděje, i opakovaně, ale nejsou schopni mu nic prokázat.

6. Problém prokazování kapesních krádeží

Kapesní krádež je typickým jednáním, které naplňuje znaky skutkové podstaty trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 písm. d) zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů. Podle tohoto ustanovení bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem ten, „kdo si присвоjí cizí věc tím, že se jí zmocní, a čin spáchá na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě“.

Podobně jako např. krádež vloupáním není trestnost tohoto činu vázána na škodu, kterou pachatel způsobil či kterou se pokusil způsobit. Kapsářství, vloupání, ale i recidiva této činnosti jsou totiž samy o sobě natolik společensky nebezpečné, že jsou postihovány v rámci trestního práva bez ohledu na majetkovou újmu.

Při prokazování tohoto trestného činu je určitou výhodou, že velký počet veřejně přístupných míst, kde dochází ke kumulaci lidí, především zahraničních turistů (náměstí apod.), je střežen kamerovým systémem. Tyto záznamy lze využít jako důkaz v trestním řízení. Lze využít rovněž svědeckých výpovědí, nepřímým důkazem může být velký počet peněženek, které má zadržená osoba při sobě apod. Samotné držení těchto věcí (i když jsou na nich otisky prstů pachatele) k prokázání trestného činu nestačí.

Takové osoby je ale možné postihnout na základě § 252 trestního zákona za trestný čin zatajení věci („Kdo si присвоjí cizí věc nikoli nepatrné hodnoty, která se dostala do jeho moci nálezem, omylem nebo jinak bez přivolení osoby oprávněné, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem.“).

V úvahu přichází rovněž možnost postihnout takovou osobu v rámci přestupkového práva, konkrétně za přestupek proti majetku (§ 50 odst. 1 písm. b) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů). Za tento přestupek je možno uložit pokutu až do výše 15.000 Kč. „Přestupku se dopustí ten, kdo úmyslně neoprávněně užívá cizí majetek nebo si присвоjí cizí věc nálezem nebo jinak bez přivolení oprávněné osoby.“

Lze konstatovat, že prokazování kapesních krádeží je značně problematické, zejména v prostředí velice dobře organizovaných gangů, a proto je nejdůležitější dbát na vhodnou prevenci. Zároveň však nelze na problém rezignovat a je třeba při prokazování této trestné činnosti více využívat dostupné prostředky zejména technického charakteru, operativně pátrací prostředky, neomezovat se pouze na klasifikaci činu jako majetkový trestný čin, ale využívat i další ustanovení trestního zákona případně přestupkového zákona – ohrožování mravní výchovy, trestní činy proti rodině a mládeži, zločinné spolčení a podobně.

7. Problém určení věku

Problém určení přesného věku může být významný v tom slova smyslu, že prostitutky někdy uvádějí vyšší věk, než ve skutečnosti mají a naopak kapsářky, ve snaze se vyhnout trestní odpovědnosti, uvádějí věk nižší.

U případů pochybností o nesouhlasu udávaného věku a věku skutečného lze s pomocí specializovaného rentgenologa stanovit faktický biologický věk dítěte podle stupně zrání kostí jeho ruky. Dosud užívané hodnocení „rentgenu zápěstí“ je metodou již podle některých odborníků překonanou a pro kvalitní růstovou diagnózu méně vyhovující, nicméně v praxi stále užívanou.

Způsob provedení je takový, že se pořídí kvalitní snímek levé ruky a zápěstí a tento je srovnáván s věkovou normou, která je součástí Osifikačních tabulek a Atlasu kostního věku (autoři: Kapalín a Pelech). Nepotvrdily se představy o významných rozdílech mezi etnickými skupinami, při sekundárním dotazování dochází pravidelně k potvrzení provedené diagnózy. Odchylka od skutečného kalendářního věku je 3 – 6 měsíců na obě strany (+ a -) od takto diagnostikované hodnoty věku.

Je nutno uvést, že udaný kostní věk osob, který by ho řadil mezi nezletilé, a tím případně mohl získat i nemalé výhody, či případně se dokonce vyhnout trestní odpovědnosti, nemusí být vždy nutně pokusem o podvod. V řadě zemí jsou oblasti, kde rok narození není důležitý pro posouzení kvality jedince tak jako v České republice. Mnohdy je den narození vztahován spíše k nějaké události v rodině, nebo v regionu. Význam může mít i rozdílný věk, považovaný za mez dospělosti, v různých regionech (od 12 let v islámských zemích do 21 let v některých státech USA), kdy v České republice bylo jako zákonná norma přijato 18 let, což je průměr většiny evropských států

Pro zcela přesné stanovení stupně kostního zrání, tzv. kostního věku, který velmi těsně souvisí s přesným biologickým věkem dítěte, někteří odborníci doporučují celosvětově užívanou metodu TW2, v České republice zatím spíše neznámou. Metoda TW2 hodnotí stupeň kostní zralosti z RTG snímku levé ruky a tisícibodovou stupnicí posuzuje velikostní i tvarový vývoj článků palce, prostředníku a malíku, zápěstních kostí a kostí zápěstí (u starších dětí je to celkem 20 kostí ruky).

Určení kostního věku je zcela jednoznačně nejpřesnější metodou pro stanovení přesného biologického věku, který na rozdíl od kalendářního věku určuje faktické „fyzické postavení“ dítěte mezi jeho vrstevníky. Urychlení kostního věku oproti kalendářnímu až o dva roky či opoždění až o dva roky jsou hranice širší zdravé normy (viz „normální růstové vzorce“).

Problémem je, že různé odborné pracoviště v České republice dávají ve svých závěrech různě přesné odhady věku osoby. Některé jsou pouze ochotny potvrdit zda má dotyčná osoba více a nebo méně než devatenáct let. Jiné pracoviště určí věk osoby poměrně přesně, ale do závěrečné zprávy napíší možnost odchylky až +/- 3 roky. Takto nepřesné znalecké posudky bohužel v mnohých případech, zejména pokud se jedná o udávaný věk těsně pod patnáct a nebo osmnáct let, nemohou sloužit k dalšímu konání odpovědných orgánů. Zároveň podle sdělení některých pracovníků OSPOD (zejména ÚMČ Praha 1) je problém v tom že Ministerstvo zdravotnictví toto vyšetření ne zcela akceptuje.

8. Problém strýčků, tetiček a údajných maminek

Dne 8. 7. 2000 se objevila v tisku zpráva o zadržení dvanáctileté bulharské holčičky Zlatky M., která měla mít za deset dní na svědomí osmatřicet kapesných krádeží. Přestože byla dopadena a krádeže jí byly prokázány, s ohledem na věk byla propuštěna. Navíc se za ní zaručil údajný strýček.

Další případ se stal v Hradci Králové v roce 2000, kde byly zadrženy dvě dívky při kapesní krádeži v obchodním domě TESCO. Po jejich zadržení se do policejní služebny dostavil muž s doklady dívek a prohlásil, že jde o jeho příbuzné. Doklady zněly na nezletilé čtrnáctileté dívky, které v České republice pobývaly jako turistky. Vzhledem k jejich věku byli propuštěni. O týden později byly opět chyceny při kapesní krádeži na tržišti ve Valech u Přelouče. I tam je policisté podle stejného scénáře propustili. Při třetím pokusu se všechno opakovalo, jen na policejní stanici se místo muže objevila teta. V tomto případě už policisté vyžadovali určení věku podle kostní zkoušky a rentgenologové určili věk dívek na vyšší než osmnáct let.

Tyto praktiky vyvrcholily v roce 2005 sérií reportáží televize Prima, která upozorňovala na problém obchodovaných a týraných nezletilých bulharských dívek. V této souvislosti se objevovaly zejména dvě jména: pan JUDr. Velizar Charitonov a paní Hájková, kteří vystupovali jako údajní spolupracovníci ambasády Bulharska v ČR. Velvyslanectví však jakoukoli spolupráci s těmito osobami popírá.

Problémem je, že policie, respektive soudy, vydávají dítě údajnému strýčkovi či jinému příbuznému bez dostatečného prověření vzájemné příbuzenské vazby těchto osob. Zejména v případě, kdy tito „příbuzní“ mají k dispozici osobní doklady dítěte (např. rodný list nebo cestovní pas), není zejm. ze strany příslušných soudů ochota prověřovat případnou záměnu fotografie dítěte na uvedeném dokladu a pro zrušení předběžného opatření postačí pouze předložení zakoupené jízdenky zpět do Bulharska a ústní příslib. Diagnostický ústav (popř. dětský domov) je v těchto případech povinen dítě vydat oprávněné osobě určené soudním rozhodnutím o zrušení předběžného opatření, a to i přes veškeré pochybnosti a nebo například výslovně projevené přání dítěte, které se této osoby bojí. Odvolání příslušného orgánu sociálně-právní ochrany dětí většinou nemá naději na úspěch, pokud nejsou k dispozici alespoň minimální signály o zájmu Policie ČR o tyto osoby nebo opakované vydání dítěte téže osobě. V několika případech se orgán sociálně-právní ochrany dětí pokusil situaci řešit zoufalým pokusem o okamžité podání nového návrhu na předběžné opatření, o němž již rozhodoval jiný místně příslušný soud.

Některé soudy jsou přesvědčeny, že situace ohledně institucionální péče v Bulharsku je velice podobná situaci v České republice. O tom, že tomu tak není, svědčí už jenom fakt, že trestní zákoník Bulharska nezná ustanovení ohrožování mravní výchovy mládeže ani jiné podobné ustanovení, a proto není možné stíhat rodiče a další osoby, kterým by byla prokázána činnost, která byla výše popisována.

V mnohých případech je u odpovědných státních orgánů (Policie ČR, OSPOD, soudy), pozorovatelná jasná snaha problém nezletilých cizinců bez doprovodu na území České republiky vidět jako problém, který se jich netýká a nespadá do jejich kompetence. Často prezentují stanovisko, že oni jsou tady především pro děti z České republiky, výroky typu „máme svých starostí dost, ať si každý řeší své vlastní problémy, těch osob je tolik, že situaci není možné oficiálně řešit“ poměrně jasně dokreslují situaci.

OBECNÉ ZÁVĚRY

- Již v úvodu jednání expertní skupiny bylo zjištěno, že policie a zejména SCPP ne vždy plní ohlašovací povinnost, vyplývající ze zákona o sociálně právní ochraně dětí 359/ 1999 Sb. § 10

(4) Státní orgány, pověřené osoby, školy, školská zařízení a zdravotnická zařízení, popřípadě další zařízení určená pro děti jsou povinny oznámit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností skutečnosti, které nasvědčují tomu, že jde o děti uvedené v § 6 odst. 1, a to bez zbytečného odkladu po tom, kdy se o takové skutečnosti dozví.

Mnohokrát se stává, že policisté o této povinnosti nevědí. Ukazuje se potřeba je proškolit policisty o dokumentu „Informace všem SKPV, ÚOOZ, SCPP a některým dalším“ (č.j.: PPR2686-1/KPV/OK3-24 ze dne 19. července 2004), aby byli informováni o oznamovací povinnosti, kterou mají vůči OSPODům při zajištění nezletilého (do 18 let) cizince bez doprovodu na území ČR.

- V souladu s proškolením, navrhovaným v předchozím bodu, je vhodné proškolit policisty o fungování OSPODů, aby tak byly naplněny všechny potřebné náležitosti (praktické postupy) a aby se dítě mohlo co nejlépe pomoci bez zbytečných průtahů. OSPOD funguje i v mimopracovní dobu a Policie musí jasně prezentovat, že dítě je v nouzi bez podpory a nevydávat děti před příchodem sociální pracovnice různým „strýčkům“. Součástí tohoto školení by mělo být i školení o instituci Modrá škola.
- V případě pochybností o věku (směrem dolů u prostitutek, směrem nahoru u kapesních krádeží) využívat kostní zkoušku. Proškolit policisty o jejím využití.

Metoda určování věku, dle kostní zkoušky je zohledněna v "sazebníku MZd ČR" (vyhláška Ministerstva zdravotnictví ČR č. 101/2002 Sb., kterou se mění vyhl. téhož ministerstva č. 134/1998 Sb., kterou se vydává seznam zdravotních výkonů s bodovými hodnotami). Jde o metodiku 08017 Přesné stanovení kostního věku metodou Tanner Whitehouse 20 s bodovou hodnotou 89 bodů a časovou hodnotou 40 bodů (pro antropologa se násobí 2x)= 169 bodů za odečtení K tomu připočítat metodiku 89111 rtg prstů a záprstních kůstek ruky s bodovou hodnotou 104 bodů, časovou hodnotou 10 bodů (pro RTG pracovníka násobit 2,2 x)= 126 bodů Tyto bodové hodnoty by měly být násobeny cenou bodu zdrav. výkonu, která dle vyhlášky Ministerstva zdravotnictví č. 532/2002 Sb. je mezi 0,86 - 1,20 Kč. Tedy by se cena vyšetření kostního věku měla pohybovat mezi 253,70 - 354,00 Kč.

Pro cizince je uplatňováno stanovisko ČLK podepsané prezidentem ČLK MUDr. Rathem, které praví, že hodnota bodu pro cizince se stanoví smluvně. V odborné praxi se setkáváme v účtech cizinců s hodnotou bodu nejčastěji 2 Kč, ale i 5 Kč za bod. To dává rozpětí ceny vyšetření kostního věku 507,4 - 1770 Kč. Mnozí odborníci se k této praxi stavějí kriticky a domnívají se, že v těchto případech není dodržována vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 532/2002 Sb.

K celkovým nákladům je potřeba připočítat ještě režii pracoviště (spotřeba materiálu, energií a služeb vč. Přístrojového vybavení, software, nákladů na školení pracovníků) = 100 Kč.

Při dodržení vyhlášky Ministerstva zdravotnictví č. 532/2002 Sb. by cena vyšetření kostního věku neměla být vyšší 454 Kč, pro cizince podle uvedeného rozpětí hodnot bodu vyšší než 1870 Kč.

Například SUZ MV platí podle smlouvy s FN Motol 334 Kč za 1 vyšetření s tím, že dodává vlastní snímek ruky. Výpočet je za odečtení 169 Kč, mzda specialistky 65 Kč, režie 100 Kč.

- Ukazuje se potřeba proškolení policisty o otázkách azylové procedury, protože podle rozhovorů se ukazuje, že někteří jsou přesvědčení, že průkaz žadatele o azyl přináší jejímu držiteli jistou beztrestnost a nemohou mu udělit například za přestupek pokutu.
- Prakticky proškolení policisty o problematice obchodu s lidmi. Na tělech prostitutek zanechává fyzické násilí viditelné stopy. Proto je třeba v trestním řízení více využívat zdravotní vyšetření. Je třeba policisty naučit přistupovat k obchodovaným ženám jako k obětem vážného porušování lidských práv. Nemělo by se stát, že policista na Václavském náměstí sděluje cizím osobám, že by to nejraději všechno postřílel.
- Policisté by měli umět rozeznat padělané osobní doklady.
- V případě kapesních krádeží je potřeba dbát na vhodnou prevenci (různé letáky, informační kampaně v cizích jazycích proti krádežím). Falešný stud v tomto případě není na místě. Je možné toto téma nastolit i v rámci Meziresortní skupiny pro odstraňování překážek rozvoje cestovního ruchu. Dále je při prokazování této trestné činnosti více třeba využívat dostupné prostředky, zejména technického charakteru, operativně pátrací prostředky, neomezovat se pouze na klasifikaci činu jako majetkový trestný čin, ale využívat i další ustanovení trestního zákona případně přestupkového zákona – ohrožování mravní výchovy, trestní činy proti rodině a mládeži, zločinné spolčení a podobně.
- Kampaně proti prostituci - AIDS/HIV
- Nesmírně důležité je předávání informací mezi OSPODem, městskou policií, Policií ČR, soudy, MV, MŠMT, MPSV, ambasádou Bulharska a NGO.
- Jako velice silná se jeví potřeba společně sdílené databáze. Dítě je zachyceno v různých částech republiky při páchaní stejné trestné činnosti, přičemž jednotlivé složky o tom neví. Dítě si převezme „strýček“ a odjede s ním na další místo, kde dítě je znova nuceno vykonávat další trestnou činnost. Problém v této souvislosti znamená ochrana osobních údajů.
- Jako nedostatečné se ukazují být dostupné statistiky. Zcela nedostatečné jsou v tomto směru statistiky Policie ČR a zejména SCPP.
- Je potřeba požádat Policii Praha 1 o předložení souhrnných statistik, požádat ji o zhodnocení vývoje, předložení seznamu jí organizovanými akcemi (kontroly prostitutek, vyhošťování a další), požádat je o návrhy řešení apod.

- Je třeba vyřešit problém udělování trvalých pobytů nezletilým cizincům bez doprovodu na území ČR po dovršení zletilosti, když překážkou pro tento krok je předchozí správní vyhoštění.
- Obecně lze připomenout, že je potřeba zaměřit se na odčerpávání výnosů z této nelegální činnosti, které jsou pak samozřejmě dál skupinami organizovaného zločinu používány k páchání další trestné činnosti.
- Pokusit se odstranit jakýsi pocit rezignace u odpovědných institucí a osob, (možná se dostavuje jistý pocit vyhoření) bylo by vhodné zorganizovat konferenci, vydat knížku, nějakým způsobem problém oživit.

ÚKOLY VYPLÝVAJÍCÍ Z ANALÝZY A NÁVRHY OPATŘENÍ

Naše dosavadní aktivity (OBP) v problematice zneužívání bulharských dětí spočívaly ve zpracování stručných interních podkladů o problematice. Bylo osloveno PP se žádostí o poskytnutí informací a o zaslání návrhů opatření, podklady policie však byly povrchní a pouze konstatovaly, že jde o problém, se kterým si nevědí rady. Problematikou se zabývalo i OAMP, uskutečnilo se jednání, konkrétní výsledky však nebyly žádné. OBP si udržuje přehled o jednáních, která se k danému problému konají v rámci projektu nevládních organizací – tato platforma je však podle našeho názoru nepříliš funkční, jelikož NGOs nemají potřebný respekt státních institucí, a protože je natolik široká, že již není akceschopná.

Značná část úkolů je v souladu s Národním plánem boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí (UV 718/2004), které - jak analýza ukazuje - nejsou bohužel na lokální praktické úrovni plněny s dostatečnou razancí. To se odvíjí především od toho, že v policii nefunguje komunikace, která by zajistila plnění rozhodnutí učiněných na centrální úrovni. U ostatních zainteresovaných institucí pak může být situace ještě horší, neboť např. OSPODy jsou ze strany MPSV řízeny pouze metodicky, a pokud se těmito metodikami neřídí, nelze je k tomu přinutit nebo je sankcionovat.

Týkají se toho především následující úkoly:

- V rámci postupu reformy veřejné správy iniciovat ustanovení specialisty na problematiku sociálně právní ochrany dítěte (především týraných a zneužívaných dětí) při obecních úřadech obcí s rozšířenou působností, kde tato funkce ještě nebyla ustanovena, vytvořit podmínky pro stabilizaci a rozvoj orgánů sociálně právní ochrany dítěte a především pro vzdělávání a specializaci jejich pracovníků.

Gestor: MPSV, MV

Gestor v rámci MV: odbor rozvoje územní veřejné správy

Termín: 31. 1. 2006

- Projednat navržený standardizovaný postup pracovníků orgánů sociálně právní ochrany dítěte při podezření na týrání, zneužívání a zanedbávání dětí s krajskými úřady a předat jej k realizaci obecním úřadům obcí s rozšířenou působností.

Gestor: MPSV, MV

Gestor v rámci MV: odbor rozvoje územní veřejné správy

Termín: 31. 12. 2004

Předešlé 2 úkoly se týkají liknavého přístupu některých OSPODů k řešení případů dětí – cizinců bez doprovodu, které dle sdělení MPSV mohou souviset s personální poddimenzovaností jednotlivých OSPODů a s tím spojenými minimálními možnostmi reálného výkonu terénní sociální práce. Negativním důsledkem této skutečnosti tak v některých případech může být výše zmiňovaný syndrom vyhoření.

- Aktualizovat obsah problematiky komerčního sexuálního zneužívání dětí v profesní přípravě pracovníků orgánů činných v trestním řízení, sociálních, školských a zdravotnických pracovníků.

Gestor: MV, MS, MPSV, MŠMT, MZ

Gestor v rámci MV: OVSPŠ

Termín: 30. 6. 2005

- Sjednotit a harmonizovat interní metodiky postupu Policie ČR, orgánů sociálně právní ochrany dítěte, Správy uprchlických zařízení a zařízení pro ústavní výchovu v případech nezletilých cizinců bez doprovodu.

Gestor: MV, MPSV, MŠMT

Gestor v rámci MV: PPČR, OAMP, SUZ

Termín: 31. 3. 2005

- Zabezpečit pravidelný měsíční kontakt specialisty na mládež a na mravnostní kriminalitu na jednotlivých okresních ředitelstvích Policie ČR s pracovníky orgánů sociálně právní ochrany dítěte, škol a školských zařízení a vytipovaných nevládních organizací zabývajících se komerčním sexuálním zneužíváním dětí k řešení lokálních problémů souvisejících s tímto jevem.

Gestor: MV, MPSV, MŠMT

Gestor v rámci MV: PPČR

Termín: 31. 1. 2005

- Provést analýzu nástrojů, kterými disponuje Služba cizinecké a pohraniční policie PČR v oblasti identifikace a následného zacházení s nezletilými migranty bez doprovodu na území ČR, včetně jejich statistického sledování, a navrhnout příslušná opatření.

Gestor: Ministerstvo vnitra

Gestor v rámci MV: PPČR, OAMP

Termín: 31. prosinec 2004

- Zabezpečit přímou komunikaci a pravidelný kontakt mezi specialisty na mravnostní kriminalitu okresních ředitelství Služby kriminální policie a vyšetřování PČR s řediteli azylových zařízení, ve kterých jsou ubytováni nezletilí žadatelé o azyl.

Gestor: Ministerstvo vnitra

Gestor v rámci MV: PPČR, SUZ

Termín: 30. října 2004

- Provést analýzu systemizovaných pracovních míst a materiálního zabezpečení odboru obchodu s lidmi ÚOOZ a jeho krajských expozitur a navrhnout jejich optimalizaci. Zpracovat dvouletý harmonogram během něhož by mělo být dosaženo optimálního stavu.

Gestor: Ministerstvo vnitra

Gestor v rámci MV: PPČR

Termín: 31. října 2004

- Pověřit specialisty na mládež a na mravnostní kriminalitu na jednotlivých okresních ředitelstvích Policie ČR ke zmapování nevládních organizací, které se zabývají bojem proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí.

Gestor: Ministerstvo vnitra

Gestor v rámci MV: PPČR

Termín: 31. prosinec 2004

- Zajistit pokračování projektu vzdělávání policistů v zacházení s obětí trestného činu.
Gestor: Ministerstvo vnitra
Gestor v rámci MV: OVSPŠ
Termín: průběžně.

- Implementovat osnovy a metodické materiály „Jednání policistů s obětí trestného činu“ do systému policejního školství a vzdělávání.
Gestor: Ministerstvo vnitra
Gestor v rámci MV: OVSPŠ
Termín: 31. prosince 2004

Jak ukázal kulatý stůl k plnění Národního plánu boje proti KSZD, drtivá většina úkolů plněna není, a mnohdy si jich gestoři ani nejsou vědomi. Na příštím kulatém stole v říjnu je proto nutné vyvinout důslednější tlak.

Nicméně je nutné na základě provedené analýzy úkoly dále konkretizovat:

- Zajistit co nejširší proškolení příslušníků PČR:
  - a. o povinnostech v oblasti sociálně právní ochrany dětí vyplývajících ze zákona č. 359/1999 Sb., především o oznamovací povinnosti při zjištění nezletilého cizince bez doprovodu, o funkci a úkolech orgánů sociálně právní ochrany dětí a o využívání kostních zkoušek při zjišťování biologického věku apod., a zajistit aktualizaci vzdělávacích osnov v souladu se závěry této analýzy,
  - b. o problematice azylového řízení v ČR a zajistit aktualizaci vzdělávacích osnov v souladu se závěry této analýzy,
  - c. o problematice zneužívání padělaných osobních dokladů a zajistit aktualizaci vzdělávacích osnov v souladu se závěry této analýzy.

Gestor: PP

Termín: 1.1. 2006

- K povzbuzení místní spolupráce zorganizovat (malý) regionální kulatý stůl za účasti nejdůležitějších aktérů (PČR, OSPOD, MV, MPSV, soudy...), který by stanovil pravidla spolupráce při řešení případů nezletilých migrantů bez doprovodu na území hl. m. Prahy. Výstupem kulatého stolu by byl návrh stručného letáku obsahující identifikační znaky UAM's a doporučený postup.

Gestor: OBP

Termin: 28.2. 2006

Pozn.: Ačkoliv takováto platforma již v Praze defacto existuje v rámci projektu nevládních organizací, jednání zaštitěné Ministerstvem vnitra by mělo větší apel především na úřady státní správy a samosprávy a na důsledné plnění úkolů z jejich strany.

- Pro systemizaci a formalizaci výměny informací mezi zainteresovanými institucemi by bylo vhodné zřídit společnou databázi řešených případů. Toto řešení by si vyžadovalo poměrně velkou počáteční investici na elektronické propojení úřadů, v počáteční fázi minimálně PČR a OSPOD, v delším časovém horizontu i např. lékařů, MPSV, soudů, škol, atd. Tímto se zabývají některé pilotní projekty, jako např. CVI ve Svitavách (v gesci OPK). Pilotní projekt ve Svitavách už běží poměrně dlouho, potřeba jej prosadit i do

dalších lokalit, minimálně těch, které vidíme jako problematické (Praha, Cheb, atd.). Projednat z pražskou samosprávou možnosti převzetí modelu realizovaného pilotně ve Svitavách.

Gestor: OPK, OBP

Termín: 1.1. 2006

- Provést analýzu aktuálního stavu evidence osob a jevů vázících se k tématu analýzy a předložit návrhy doplnění aktuálních statistik vedených Policií ČR.

Gestor: PP

Termín: 1.1. 2006

přílohy